

Kortesseme, Coutjoulstraat

Archeologienota: Programma van Maatregelen

Rapport Nr. 25-0889A

Titel

Archeologienota Kortessem, Coutjoulstraat: Programma van maatregelen

Auteur

Caroline Dockx & Bart Van Eyck

Erkende archeoloog

2019/00002 INDAR bv

Projectnummer INDAR

2025-0889

Projectnummer Onroerend Erfgoed

2025G84

Plaats en datum

Beerse, 16/04/2026

© INDAR bv. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming

I. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectcode INDAR Bv		2025-0889
Projectcode Onroerend Erfgoed		2025G84
Locatie	Provincie	Limburg
	Gemeente	Hasselt
	Deelgemeente	Kortesseem
	Straat	Coutjoulstraat
Kadastrale gegevens	Gemeente	Hasselt
	Afdeling	20
	Sectie	C
	Percelen	698K, 698H, 698L, 718A, 718D, 698P en 699F
Coördinaten	Noordwest	X min: 225483,133 Y max: 171801,329
	Noordoost	X max: 225744,963 Y max: 171801,329
	Zuidwest	X min: 225483,133 Y min: 171500,775
	Zuidoost	X max: 225744,963 Y min: 171500,775
Oppervlakte plangebied		Ca. 42.026 m ²
Oppervlakte bodemingreep		Ca. 2.399 m ²
Erkend Archeoloog		2019/00002 INDAR bv

2. GEMOTIVEERD ADVIES

2.1. Aanleiding vooronderzoek

De aanleiding van deze bureaustudie kader voornamelijk binnen de regularisatie van reeds bestaande gebouwen en constructies. Daarnaast plant de initiatiefnemer de sloop van een bovengronds opslagbassin alsook een aanpassing aan een bestaande constructie gelegen langsheen de Coutjoulstraat te Kortessem. Meer informatie over de aanleiding van het vooronderzoek is terug te vinden in het verslag van resultaten.

2.2. Resultaten vooronderzoek

Tijdens het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem kon enkel het bureauonderzoek uitgevoerd worden. Op basis van dit vooronderzoek zonder ingreep in de bodem was het niet mogelijk om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed op het terrein.

Het plangebied ligt in de huidige gemeente Kortessem, een deelgemeente van de stad Hasselt. De naamvorm Curtricias duikt al op in 741. De oudste vermelding Cortesem in een charter van Gerard, abt van Sint-Truiden, dateert van 1150. Etymologisch zou de naam afkomstig zijn van het Romeinse curtis, hof, met het Germaanse suffix -heim, -em, woning. Op de vroegste historische kaarten is een zgn. vierkantshoeve waar te nemen nabij het plangebied. Deze bewoning is echter niet meer zichtbaar op de daaropvolgende kaarten. Het plangebied zelf blijft lange tijd onbebouwd. Op de Orthofoto uit 2005 – 2007 is er voor het eerst bebouwing zichtbaar binnen het plangebied. Het betreft de bebouwing van het huidige landbouwbedrijf dat binnen het plangebied is gevestigd. In de daaropvolgende jaren zal dit bedrijf verder uitbreiden.

De omgeving rond het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen 45 en 85 m + TAW. Het landschap wordt gekenmerkt door hoger gelegen ruggen die sterk ingesneden worden door rivieren. Het plangebied zelf ligt op een dergelijke rug die zowel in het oosten als in het westen doorsneden wordt door de Mombeek (westen) en de Winterbeek (oosten). Het plangebied ligt hierbij op een hoogte tussen 70 en 75 m +TAW. Daarnaast kan ook opgemerkt worden dat het plangebied hoger gelegen is dan de aanpalende percelen in het noordwesten, noorden en noordoosten. Ter hoogte van de noordoostelijke en zuidwestelijke perceelgrens is ook een duidelijk ophoging te zien. Deze hoogteverschillen zijn allicht te wijten aan de huidige bebouwing op het terrein en doen vermoeden dat de grond al sterk geroerd of opgehoogd is. Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem binnen het plangebied gekarteerd als een A_{ba0}-bodem, een A_{ba1}-bodem en een A_{ca}-bodem. Het betreffen allen een droge leembodem met textuur B-horizont.

Het plangebied kent geen archeologische en historische gegevens. In de ruime omgeving rondom het plangebied zijn slechts enkele archeologische waardes gekend. Deze

betreffen voornamelijk vondsten die aan het licht kwamen door metaaldetectie en/of veldkartering. Het vondstmateriaal kunnen zowel in de steentijd als in de Romeinse periode en in de recentere periodes. Echter vond er tot op heden nog geen grootschalige archeologisch onderzoek plaats. Het ontbreken van goed onderzochte archeologische sites wil echter niet zeggen dat er geen archeologische sites aanwezig zijn. De weinige archeologische vondstlocaties tonen aan dat er wel degelijk archeologische sites aanwezig zijn.

De aanleiding van deze bureaustudie kadert voornamelijk binnen de regularisatie van reeds bestaande gebouwen en constructies waarvan de vergunning (na de realisatie ervan in 2011) in 2013 werd vernietigd. Bij de regularisatie van deze gebouwen en constructies zijn geen (nieuwe) bodemingrepen voorzien. Daarnaast plant de initiatiefnemer de sloop van een bovengronds opslagbassin. Dit opslagbassin reikt tevens tot 3 meter beneden het maaiveld. Ook deze ondergrondse zone wordt mee gesloopt. Binnen deze vergunning worden eveneens enkele nieuwe constructies en bodemingrepen voorzien. Ten noordwesten van de varkensstallen wordt de bestaande wadi (infiltratievoorziening) uitgebreid met 87,5 m². De wadi is ca. 35 m lang en 2,5 m breed. De diepte bedraagt ca. 50 cm. Zoals eerder aangehaald wordt het huidige Biobed na regularisatie omgevormd tot aardappelloods. Voor deze omvorming blijft de basis (vloerplaat en opgaand muurwerk) zoals die vandaag bestaat i.f.v. het Biobed behouden. Bovenop de aanwezige muren komt een spantenconstructie die de dakconstructie dient te dragen. Bij deze bouwwerken worden geen bodemingrepen voorzien. Aangrenzend aan deze nieuwe aardappelloods wordt een duiventil gerealiseerd. De footprint van deze duiventil bedraagt ca. 50,63 m². De aard en omvang van de fundering is echter niet gekend. Aangezien een duiventil onder een lichte structuur valt, wordt verwacht dat de fundering eveneens een lichte impact op de bodem zal kennen. Binnen het zuidelijke deel van het plangebied, dit er hoogte van de huidige sleufsilos wordt een wasplaats voorzien voor voertuigen. Om het water en vuil op te vangen, wordt een opvangput voorzien. De oppervlakte van deze put bedraagt ca. 70 m². De diepte is niet gekend. Algemeen kan gesteld worden dat de geplande bouwwerken een zeer beperkte impact op de bodem hebben en zeer versnipperd binnen het plangebied voorkomen.

Aan de hand van de gekende geografische, geologische en bodemkundige bronnen en het historisch kaartmateriaal kan niet met zekerheid gesteld worden of er archeologische waarden binnen het plangebied voorkomen. Wel kan er een verwachting opgesteld worden voor het plangebied. Zo kent het plangebied landschappelijk gezien een gunstige ligging voor het aantreffen van artefactsites uit de steentijd. Deze verwachting geldt eveneens voor sporensites vanaf de metaaltijden tot en met de middeleeuwen.

Zoals eerder aangehaald kadert deze bureaustudie voornamelijk binnen de regularisatie van reeds bestaande gebouwen en constructies. Voor deze regularisatie worden geen nieuwe bodemingrepen voorzien. Verder wordt er één opslagbassin gesloopt (1.092 m²). Op basis van de uitvoeringsplannen en foto's kon achterhaald worden dat dit bassin de bodem tot minimaal 3 meter onder het maaiveld heeft verstoord. Tot slot worden verspreid binnen het terrein enkele 'kleine' constructies gebouwd. Het gaat van een duiventil (waarvan de impact op de bodem minimaal wordt geacht) alsook de uitbreiding van een wadi (maximaal 87 m²), etc.

Gezien de zeer beperkte en zeer versnipperde aard van de geplande bodemingrepen, kan besloten worden dat verder archeologisch onderzoek niet gewenst is. Gezien de beperkte 'te onderzoeken oppervlakte' en de versnippering hiervan zou verder archeologisch onderzoek geen degelijke kenniswinst opleveren. In die zin wordt binnen het kader van deze vergunning (met als doel voornamelijk de regularisatie van bestaande constructies en gebouwen) een vrijgave van het terrein geadviseerd.

2.3. Afweging noodzaak verder onderzoek

Na een uitgebreide bureaustudie waarbinnen historische, cartografische, geologische, geografische en bodemkundige bronnen werden onderzocht en teruggekoppeld aan het hedendaagse terreingebruik en de bouwplannen van de opdrachtgever, kan geconcludeerd worden dat de effectieve bodemingrepen die binnen het plangebied worden voorzien zeer beperkt en zeer versnipperd van aard zijn. Het zwaartepunt van de vergunningsaanvraag ligt op de regularisatie van bestaande gebouwen en structuren.

Na een fase in het vooronderzoek volgt geen verder vooronderzoek, zonder ingreep in de bodem of met ingreep in de bodem, indien op basis van de reeds uitgevoerde fase(s) van het vooronderzoek voldoende informatie gegenereerd is om (Code van Goede Praktijk, p. 31):

1. Een archeologienota of nota op te maken die de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van een archeologische site afdoende staft, of;
2. Een archeologienota of nota op te maken die het ontbreken van potentieel op kennisvermeerdering afdoende staft (doordat de geplande bodemingrepen geen impact hebben op het eventueel aanwezige erfgoed of doordat verder onderzoek van het aanwezige erfgoed geen nuttige kenniswinst zou opleveren), of;
3. Een archeologienota of nota op te maken die de noodzaak voor een archeologische opgraving staft én een plan van aanpak hiervoor biedt, of;
4. Een archeologienota of nota op te maken die de mogelijkheid voor een behoud in situ staft én een plan van aanpak hiervoor biedt.

Na een uitgebreide bureaustudie waarbinnen historische, cartografische, geologische, geografische en bodemkundige bronnen werden onderzocht en teruggekoppeld aan het hedendaagse terreingebruik en de bouwplannen van de opdrachtgever, kan geconcludeerd worden dat tot op heden voldoende informatie gegenereerd is om de mogelijke impact van de geplande werken op een eventueel archeologisch vondsten- en sporenbestand aan te tonen. Het kennispotentieel kon voldoende bepaald worden.

Op basis van de resultaten uit het bureauonderzoek kan besloten worden dat het plangebied een zeker archeologisch potentieel kent voor het aantreffen van artefactsites uit de steentijd, metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen. Dit echter met uitzondering van de zones waarbinnen de opslagbassins zich situeren. Deze

opslagbassins reiken tot minimaal 3 meter beneden het maaiveld. Hierdoor is de bodem reeds diepgaand verstoord binnen deze zones.

De vergunning (waar deze bureaustudie onderdeel van uitmaakt) heeft voornamelijk betrekking op de regularisatie van een aantal bestaande constructies en gebouwen. De vergunning die hiervoor in het verleden werd uitgevaardigd, werd na de realisatie van de gebouwen en constructies alsnog vernietigd. Binnen het kader van deze regularisatie worden dan ook geen bodemingrepen voorzien.

Naast de regularisatie van een deel van het bestaande bebouwing binnen het plangebied, wordt één van de opslagbassins gesloopt. Zoals aangegeven reiken de bassins tot 3 meter beneden het maaiveld, waardoor met zekerheid kan gesteld worden dat de bodem ter hoogte van dit te slopen bassin reeds diepgaand verstoord is. Verder worden er verspreid over het terrein enkele kleinschalige constructies bijgebouwd. Het gaat onder meer over een duiventil, uitbreiding bestaande wadi . De impact van deze constructies op de bodem wordt dan ook minimaal tot zelfs als nihil ingeschat.

Aangezien de geplande werkzaamheden zeer versnipperd zijn en een (zeer) beperkte bodemingrepen kennen, kan besloten worden dat eventueel aanwezige archeologische waarden binnen het plangebied onaangeroerd blijven en dus met andere woorden in situ bewaard kunnen blijven binnen deze vergunningsaanvraag. In dat opzicht adviseert INDAR Bv dan ook een vrijgave van het gehele plangebied.

Een programma van maatregelen werd hierdoor niet opgemaakt.

3. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kan geconcludeerd worden dat er geen vervolgonderzoek noodzakelijk is. Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek is met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed, het potentieel op kennisvermeerdering en de haalbaarheid van eventueel verder onderzoek.

Een doorslaggevende factor in het bepalen of verder onderzoek noodzakelijk is, zijn de zeer beperkte en zeer versnipperde bodemingrepen binnen het plangebied. De beslissing om geen vervolgonderzoek te adviseren steunt op de volgende redenering:

Voldoende info aanwezigheid site: Nee.

Site aanwezig: Nee, er zijn geen aanwijzingen voor de aan- of afwezigheid van een archeologische site.

Op basis van de resultaten uit het bureauonderzoek kan besloten worden dat het plangebied een zeker archeologisch potentieel kent voor het aantreffen van artefactsites uit de steentijd, metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen. Dit echter met uitzondering van de zones waarbinnen de opslagbassins zich situeren. Deze opslagbassins reiken tot minimaal 3 meter beneden het maaiveld. Hierdoor is de bodem reeds diepgaand verstoord binnen deze zones.

De vergunning (waar deze bureaustudie onderdeel van uitmaakt) heeft voornamelijk betrekking op de regularisatie van een aantal bestaande constructies en gebouwen. De vergunning die hiervoor in het verleden werd uitgevaardigd, werd na de realisatie van de gebouwen en constructies alsnog vernietigd. Binnen het kader van deze regularisatie worden dan ook geen bodemingrepen voorzien.

Naast de regularisatie van een deel van het bestaande bebouwing binnen het plangebied, wordt één van de opslagbassins gesloopt. Zoals aangegeven reiken de bassins tot 3 meter beneden het maaiveld, waardoor met zekerheid kan gesteld worden dat de bodem ter hoogte van dit te slopen bassin reeds diepgaand verstoord is. Verder worden er verspreid over het terrein enkele kleinschalige constructies bijgebouwd. Het gaat onder meer over een duiventil, uitbreiding bestaande wadi, etc. De impact van deze constructies op de bodem wordt dan ook minimaal tot zelfs als nihil ingeschat.

Aangezien de geplande werkzaamheden zeer versnipperd zijn en een (zeer) beperkte bodemingrepen kennen, kan besloten worden dat eventueel aanwezige archeologische waardes binnen het plangebied onaangeroerd blijven en dus met andere woorden in situ bewaard kunnen blijven binnen deze vergunningsaanvraag. In dat opzicht adviseert INDAR Bv dan ook een vrijgave van het gehele plangebied.

Indien tijdens de werkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht. Deze bepalingen zijn terug te vinden in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. Eventuele toevalsvondsten dienen binnen drie dagen na ontdekking gemeld te worden bij Onroerend Erfgoed.

4. BIBLIOGRAFIE

BORSBOOM, A. & VERHAGEN, P. 2012. *KNA Leidraad Inventariserend Veldonderzoek Deel: Proefsleuvenonderzoek (IVO-P)*. SIKB

HANECA, K., DEBRUYNE, S., VANHOUTTE, S., & ERVYNCK, A. 2016. Archeologische vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie, Onderzoeksrapporten agentschap Onroerend Erfgoed 48.

TOL, A. J., VERHAGEN, P. & VERBRUGGEN, M. 2012. *Leidraad inventariserend veldonderzoek. Deel: karterend booronderzoek*, KNA-leidraden, Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer, Gouda.

VAN GILS, M. & DE BIE, M. 2006. Steentijd in de Kempen. Prospectie, kartering en waardering van het laat-paleolithische en mesolithische erfgoed. In: COUSSERIER, K., MEYLEMANS, E. & IN 'T VEN, I. (red.), *CAI-II. Thematisch inventarisatie- en evaluatieonderzoek*. VIOE Rapporten 2, Brussel, 7-16.

VAN GILS, M. & MEYLEMANS, E. 2019. *Prospecteren naar steentijd artefactensites – versie 1*, agentschap Onroerend Erfgoed.

Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0), 2019.

Voorblad:

CARTESIUS, 2025. *Cartesius, Kaartlaag 1939* Available at:http://www.cartesius.be/arcgis/home/webmap/viewer.html?url=https://wmnts.ngi.be/arcgis/rest/services/seamless_carto__default__3857__800/MapServer&lang=nl, bezocht op 31-10-2024.